

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno... 400 K

mesečno... 30

za tuzemstvo... 100

Oglasti za vsak mm višine

stolpca (58 mm)... 1 K

mali oglasti do 30 mm

stolpca (58 mm)... 1/2

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 10/4

Telefon št. 72

Upravništvo:

Frysanova ulica št. 64

Telefon št. 36

Račun kr. pošt. ček. urada

šte. 11.842

Ljubljana, 19. aprila.

Genovska konferenca proti Nemčiji

PROTESTNA NOTA VELIKE IN MALE ANTANTE TER NEUTRALCEV. — OBSODBA NEMŠKEGA POSTOPANJA. — NEMCIJA IZKLJUČENA OD NADALJNIH POSVETOVANJ O RUSIJI

Usodni Rapallo!
Na veliko soboto so v Genovi pričakovali sporazum Evrope z Rusijo. Pogajanja so se razvila in v terek bi se imela nadaljevati. Ves svet je ugal, ali bo, ali ne bo? V priprave diplomatov, v pričakovanje narodov je v tem trenutku kakor z jasnega tresilo: Rusija in Nemčija sta sklenili separatni sporazum, podpisali medsebojno pogodbo. Diplomatična Genova je izgledala kakor po hudem potresu, konferenčna dvorana kakor po bombnem atentatu. V vseh evropskih centrih krik in vik in celo redkobesedni London je dvignil obtožbo, da je pogodba izizvalna nelojalnost, pljunek v lice zapadnih zaveznikov.

Nemško - ruska pogodba je za medsebojne odnose obeh držav izžepala skoraj ves program evropsko - ruskega problema. Obe državi smatrat medsebojno vojno in odškodninske terjatve za poračunane; ureditev javnopravnih in zasebnopravnih sporov, tudi glede ladij, se bo izvršila po načelu vzajemnosti. Nemčija se odreče vsaki odškodnini za škodo, ki so jo utrpeli njeni državljani iz izvrševanja komunističnega vladnega in upravnega sistema, torej na škodo «nacionalizacije» in konfiskacije, pod pogojem, da sovjetska vlada ne prizna bližnjih zahtev drugih držav; diplomatični in konzularni stiki med nemško in sovjetsko državo se obnove. Za obči pravni položaj državljanov Nemčije v Rusiji in obratno in za ureditev trgovskih in gospodarskih stikov med obeh državama velja načelo največjega pogodovanja. Obe vladi si bočeta vobče po možnosti gospodarsko podpirati in se bosta vedno medsebojno sporazumeli, kadar pride do mednarodnega občega urejanja tega vprašanja.

To pogodbo sta na velikonočno nedeljo podpisala Rathenau in Čičerin v Rapallo.

V pogodbi so se torej Nemci odrekli vsi tistim zahtevam, ki so tvorile pri pogajanjih antante z Rusijo največje ovire za dosego splošnega evropsko-ruskega sporazuma. Antanta je hotela, da sovjetska vlada prizna vojni dolg caristične Rusije, prizna odškodnino za privatno škodo, storjeno izvenruskim državljanom vsled «nacionaliziranja» in konfiskacij v smislu komunističnih načel, in vrne konfiscirana premoženja prejšnjim lastnikom.

V stvarnem oziru pomeni morda nemško - ruska pogodba presekane gordijskega voza. Že javljajo iz Geneve, da se tudi Italija pogaja s sovjetskimi delegati za posebno pogodbo. Ako bodo zavezniki presoiali položaj trezno, potem se bodo zavedali, da je najopasnejše, pustiti Nemce same v kooperaciji s sovjeti. To spoznanje mora biti izhodišče nadaljne politike genovske konference. Najnovejša vesti nam poročajo, da so izvemili Francijo vse države na poslu, da najdejo kompromisno formulo, ki bi preprečila, da se proti Evropi postavi blok imperijalističnega boljševizma in po revanži hrepenečega germanstva.

Za Nemčijo velikonočna nedelja ni bila časten dan. Z nebrzdanim političnim temperamentom, z brezobzirnostjo napram družbi evropskih držav, s prezirom dolžne lojalnosti, ki edina omogočuje normalne internacionalne odnose, je nemška republika dokazala, da je vredna naslednica Viljemovega cesarstva. S svojim nastopom je dala nov dokazni material — marsikdo je jedva čakal nanj! — da ji ne gre nobena vera, da je «boche» vedno verolomen, da tudi sedaj krši i versajsko pogodbo i canneške pogoje i svoje konferenčne obveznosti; dokazala je pa stvarno gotovo tudi, da njena «Erfüllungspolitik» ni iskrena in da boče Nemčija svoje obveznosti izpolnjevati kot organizatorica Rusije in na njene stroške. Seveda nemško-ruska pogodba ni nastala šele v Genovi, temveč pripravljena je bila, ko je Radek bival v Berlinu, in potrjena, ko je Čičerin skozi Berlin potoval v Genovo.

Reakcija Evrope je bila energična. Ostro protestno noto je podpisala i Velika i Mala antanta, naknadno pa sta jo v imenu nevtralecev odobrila tudi Šved Branting in Švicar Motta. Nemčija še ni odgovorila. Nemški delegati baje začudeno vprašujejo, zakaj se genovska gospoča toliko huduje — ko je vendar Anglija vedela za pogajanja in bila informirana o glavni njihovi vsebini...

Lloyd George je prvi podpisan na protestu proti nemško - ruski pogodbi. Ako je nemško namigavanje utemeljeno, potem dobiva poročila nov

Genova, 19. aprila. (Izv.) Na včerajšnjih posvetovanjih Velike in Male antante o korakih, potrebnih vsled sklepa rusko-nemške pogodbe, se je držal francoski zastopnik Barthou proti pričakovanju zelo rezervirano. Tem bolj odločno pa je nastopil Lloyd George, ki je predložil zelo ostro noto proti Nemčiji. Ako bi bila ta nota sprejeta, bi bila Nemčija moralno prisiljena zapustiti Genovo. Za to je na posvetovanju naposled zmagovalo stališče, ki sta ga zastopala Beneš za Malo antanto in Facta za Italijo, naj nota sicer obsodi postopanje Nemčije, pri tem pa pusti možnost za mirno poravnava.

Predlog, naj se nastopi tudi proti Rusiji, je padel že takoj v začetku, ker je prevladovalo naziranje, da sovjetska vlada ni priznana in zato tudi ne vezana niti na versailleski mir niti na canneške sklepe.

Nota Nemčiji je bila zvečer na željo nevtralecev, ki na posvetovanjih niso bili navzoči, še enkrat redigirana, na kar so jo podpisali vodje delegacij držav Velike in Male antante (Lloyd George za Anglijo, Barthou za Francijo, Facta za Italijo, Iši za Japonsko, Theunis za Belgijo, Beneš za Češko, Ninčić za Jugoslavijo, Skirmunt za Poljsko in Diamanti v odstopnosti Bratiana za Rumunijo.) V imenu nevtralecev sta podpisala noto švedski delegat Branting in švicarski delegat Motta.

Protestno noto je izročil danes zjutraj generalni tajnik konference baron Avezzana v hotelu «Eden» vodji nemške delegacije kanclerju Wirthu. Nota izvaja med drugim:

«Podpisane države so z obžalovanjem videli, da je Nemčija, ne da bi bila obvestila druge države v Genovi, sklenila s sovjetsko vlado tajno pogodbo o stvarih, o katerih tečejo s sovjeti pogajanja med Rusi in vsemi drugimi povab-

ljenimi državami, vstevši Nemčijo. Še le pred tednom je nemški kancler obljubil, da bo Nemčija na konferenci sodelovala z vsemi drugimi državami, da se bo to vprašanje rešilo v duhu iskrene lojalnosti in solidarnosti. Podpisane vlade odkrito izjavljajo svoje mnenje, da je posebna pogodba, sklenjena v tej zadevi, o kateri se pogajanja še vrše, kršenje onih konferenčnih pogojev, ki jih je Nemčija sama obljubila držati. S povabilom Nemčiji in s tem, da ima v vseh odsekih svojega zastopnika, so podpisane države izrazile, da hočejo dati Nemčiji priložnost poštenega sodelovanja pri evropskih nalogah in da hočejo pozabiti vojno prošlost. Toda Nemčija je na izraz dobre volje in solidarnosti odgovorila z aktom, ki krši medsebojno zaupanje za mednarodna sodelovanja. Tačas, ko se je Nemčija na temelju canneških dogovorov v komisiji in podkomisijah udeležila pogajanj Evrope z Rusijo, je brez vednosti sodelujočencev sklenila tajno pogodbo, tičečo se baš onih specifičnih točk, ki bi jih bila morala respektirati v lojalnem sodelovanju s predstavniki drugih držav. Obenem krši ta pogodba temelje načela konference. Zato so podpisane države mnenja, da se je Nemčija sama izključila od nadaljnjih razprav na konferenci, v kolikor se tičečje ruskega vprašanja.»

Posvetovanje nemške delegacije.

Genova, 19. aprila. (Izv.) Danes dopoldne po prejemu protestne note konferenčnih držav so se sestali pri dr. Wirthu zvezni minister Rathenau in ostali člani ter eksperti nemške delegacije. Posvetovanja so trajala s kratkimi presledki, ko se je razgovarjal dr. Wirth z vodilnimi antantnimi državniki, do poznega večera. Skepi posvetovanj še niso znani.

V pričakovanju nemškega odgovora

NEGOTOVA SITUACIJA. — NERVOZNA POSVETOVANJA. — ANGLEŽI SO VEDELI ZA NEMŠKO-RUSKA POGAJANJA.

Genova, 19. aprila. (Izv.) Nemška delegacija bo mogla šele jutri izročiti zaveznikom svoj odgovor na zadnjo noto glede sklepa nemško-ruske pogodbe, ker se delegacija danes vsled ves dan trajajočih posvetovanj s tujimi delegati še ni mogla sestati h končni redakciji teksta.

Na sinočnjem banketu je Lloyd George, ki smatra konferenco za uspeh svojega truda in se smatra vsled samovoljnega postopanja Nemčije in Rusije osebno užaljen, dosledno ignoriral nemške delegate. Danes pa je povabil k sebi Wirtha in Rathenau in zdi se, da je Nemcem uspelo nekoliko pomiriti zavezniško razburjenje. Tudi italijanska delegacija se trudi za sporazum, ker se boji, da se v slučaju nesporazuma konferenca razbije. Med italijansko in nemško delegacijo pa so se začeli tozadevni razgovori že pri sinočnem banketu, na

katerem sta sedela Rathenau in italijanski delegat Valosta skupaj. Valosta je bil danes pri Lloyd Georgeu.

V splošnem se presoja položaj danes malo manj pesimistično nego včeraj, akoprav še vedno vznemirja uprav lede na rezerviranost, ki jo kažejo Francozi. Vse bo odvisno od vsebine nemškega odgovora, o katerem pa se momentano še ne ve ničesar. V kolikor se da sklepati iz izjav Wirtha in Rathenau, bodo Nemci v svoji noti zavrnili očitek, da so postopali ilojalno, češ da so bili zavezniki, zlasti pa Anglija, obveščeni o poteku nemško-ruskih pogajanj.

Isto trditvev so izrekli tako nemški kakor ruski delegati tudi v razgovorih z novinarji. Ker pa zavezniki to dejstvo odločno zanikajo, pričakuje vse s skrajno napetostjo jutranjega dne, ko bo padla odločitev.

Za stabilizacijo valut

Genova, 19. aprila. (Izv.) Podkomite finančne komisije je danes obravnaval poročilo ekspertov glede načrtov za stabilizacijo evropskih valut. Predsednik finančne komisije sir Horne odpotuje jutri v London. Pred odhodom pa bo dal podkomiteju v odobrenje nastopen predlog:

Kmalu po sklepu se sestanejo zastopniki vseh evropskih emisijskih bank k konferenci izven Geneve, na kateri se uredi celotni problem valut, vprašanja zlate baze valut, stabilizacija menjilnih tečajev, kreditov, posojil. neodvisnosti emisijskih bank od svojih vlad ter vprašanje likvidacije dolgov med evropskimi državami. Tej konferenci bo prisostvovalo, kakor se pozitivno ve, tudi zastopstvo ameriške Federal Reserve-banke.

Nadaljnja finančna posvetovanja v Genovi bodo imela spričo teh sklepov le še akademičen značaj.

pomen in znači prvi sistematični veliki sunek proti reparacijskemu sistemu verzajskega mira s sodelovanjem samih kompascientov mirovnega instrumenta.

TUDI ČRNOGORCI BI RADI V GENOVO.

Genova, 19. aprila. (Izv.) Včeraj je prispela semkaj «črnogorska» delegacija, ki je že 8. aprila poslala predsedstvu konference energično noto, v kateri zahteva, da se Črna gora kot zavezniška država pripneji h konferenci. Za jutri se pričakuje tudi delegacija vzhodne Galicije.

NOV ANGLIŠKI DELEGAT ZA GENOVO.

Lord Curzon nevarno obolel.

London, 19. aprila. (Izv.) Zunanega ministra lorda Curzona, ki se ne bo udeležil genovske konference, ker je nevarno obolel, bo nadomestoval v Genovi sir Lloyd Greame, državni podtajnik za trgovino, ki se že nahaja v Genovi kot izvedenec.

ITALIJANSKO-RUSKI DOGOVOR.

London, 19. aprila. (Izv.) Milanski listi poročajo iz Geneve, da se je sklenil dogovor med Italijo in sovjetsko Rusijo. Po tem dogovoru dobi Italija eksploatacijo rudnikov in žum v Georgiji in cele kotline reke Donec.

Odmevi nemško-ruske pogodbe

SPLOŠNA OBSODBA NEMŠKEGA POSTOPANJA

NA ČESKEM.

Praga, 19. aprila. (Izv.) Češko časopisje je odločno zavzelo stališče proti sklepu rusko-nemške pogodbe.

«Narodni Listy» pišejo, da je s sklepom te pogodbe ustrelila Nemčija podobnega kozla kakor svoje čase v Brestu Litovskem in da si je nakopala na glavo še večje sovraštvo zapada.

«Pravo Lidu» smatra pogodbo za ogroženje držav, ki so podpisale mirovne pogodbe in prerokuje Nemčiji, da ji bodo zapadne države ta čin povrnilo milo za drago s nepopustljivostjo.

«Lidove Noviny» pišejo, da je za Rusijo in Nemčijo največja nevarnost, če smatrajo zavezniški njuno zvezo za komplot proti zapadu.

«Le Tribune» piše: Sila in skupno trpljenje je dovedlo do te zveze.

NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 19. aprila. (Izv.) Dr. Gratz piše v «Poster Lloyd» k sklepu rusko-nemške pogodbe: 8 sklepom te pogodbe se je izvršilo razcepljenje Evrope v dva tabora: v države ki se drže mirovnih pogodb, in v države, ki so se jim odrekle. Rusko-nemška zveza bo enakovredna tekmiča zapadnemu bloku. Antanta je pač znala zmagati, ne zna pa izbrati zmage in zmagovati v miru.

V AMERIKI.

London, 19. aprila. (Izv.) «New York Herald» piše k sklepu rusko-nemške pogodbe: Ker so narodi Rusijo izključili iz skupnosti in ker so prisilili Nemčijo, da je podpisala pogodbo, katerih absolutno ne more izpolniti, je moralo priti do rusko-nemškega zblizanja, ki be naperilo svojo ost proti zapadu.

Mesto Bitolj v ognju

STRAHOVITE POSLEDICE EKSPLOZIJE. — 30.000 LJUDI BREZ STREHE.

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Sestavljen je posebna komisija za preiskanje velike bitoljske nesreče. Predsednik te komisije je minister n. r. Vulović, člani pa en sodnik, en načelnik ministrstva pravde, en načelnik ministrstva notranjih zadev in eden iz ministrstva saobračaja. Ta komisija bo s sodelovanjem lokalnih upravnih in vojaških oblasti preiskala slučaj na licu mesta.

Večerno poročilo iz Bitolja javlja, da je zapihal močan veter, ki je razpalil požar, tako da je ves Bitolj v ognju in nad 30.000 ljudi se je razbeglo po gorati okolici ter išče strehe.

Vojaška oblast je mogla doslej ugotoviti le, da se straže, ki so bile okrog zapaljenih magacinov municije, niso vrnile in da so najbrže pri eksploziji ubite. Celokupno število vojaških in civilnih žrtvev nesreče doslej še ni znano.

Vedno bolj se utrjuje vsled nekaterih indicij sum, da so bolgarski komitaši z bombami spustili magacine v zrak in tako povzročili nesrečo. Izgleda, da so ti bolgarski komitaši došli iz albanske nevtralne cone, kjer imajo tudi bolgarski četaši svoj stan. (Glej tudi «Domače vesti».)

Dvanajstine za maj in junij

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Današnji ministriški svet je razpravljaj o budžetnih dvanajstinah za maj in junij ter je sklenil zahtevati, da skupščina takoj po svojem sestanku prične razpravo o tozadnem zakonskem predlogu. Finančni minister je izjavil, da smatra predlog, kakor je bil danes od vlade odobren, za definitivni ter ne pripušča nobene spremembe. V nasprotnem slučaju bi dr. Kumanudi izjavjal konsekvence.

Konflikt v finančnem odboru

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Popoldne ob 16. uri se je vršila seja finančnega odbora. Bavila se je z redukcijo v ministrstvu pravde. Ke: pride v poštev tudi redukcija nekaterih os b v slovenskem osebju, so poslanci Rajar, Drofenik in Korun protestirali, toda njihov ugovor je bil z večino glasov odklonjen. Vsled tega so imenovani poslanci zapustili sejo odbora in mu tako nemogočili sejo. Seja se je z to zaključila in je nadaljevanje določeno za jutri.

Pogajanja za ameriško posojilo

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala do 13.30 in je razpravljala o ameriških ponudbah za posojilo naši državi. Sprejeta je bila v načelu ponudba sindikata ameriških bank v znesku 100 milijonov dolarjev. Finančni minister dr. Kumanudi je bil pooblaščen, da se sestane z ameriškim delegati.

Pogoji Američanov so sledeči: 30 odstotkov se izplača v gotovini, ostalo pa se investira tako, da se izvrši 20 odst. nabavk v Evropi, drugo pa v Ameriki. Za blago, ki se nabavi v Ameriki, se plača evropska cena dotičnega blaga plus 5 odst. Kar se tiče kurza in obrestovanja se plača pariteta 75 s 7 odst., pariteta 80 s 7 in pol odst., pariteta 85 pa z 8 odst. Posojilo je vezano na gradnjo, ne pa na eksploatacijo naših železnic.

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Finančni minister nadaljuje pogajanja z ameriškim konzorcijem, ki je ponudil posojilo 100 milijonov dolarjev po 7 in pol odst. z možnostjo konverzije, in zahteva spremembo ponudbe v toliko, da dobi vlada izplačanih 40 odst. mesto ponujenih 30 odst. celega zneska v gotovini, in ostalek v blazu.

Posvetovanja Habsburžanov

Pariz, 19. aprila. (Izv.) «Matin» poroča, da se je vršila pred kratkim v Monako-rem rodbinska konferenca Habsburžanov, na kateri je bilo na predlog nadvojvode Friderika sklenjeno, da se prizna Karlov najstarejši sin Oton kot njegov naslednik in ogrski kralj. Madžarska vlada je obvestila Karlovega brata, nadvojvodo Maksa, da nima nič proti povratku razkraljice Zite in njenih otrok na Madžarsko. Kakor poročajo «Times», namerala Zita ostati do poroda, ki bo sredi maja, še v Funchalu.

VRHOVNI NAČELNIK PETRIČ UMRL.

Zagreb, 19. aprila. (Izv.) Zvečer je umrl nenadne smrti zagrebški vrhovni načelnik banski svetnik Rudolf Petrič.

SENZACIONALNI UMOR V ZAGREBU.

Ljubimec ubil ljubinko, ker ga je nagovarjala k umoru svojega moža!

Zagreb, 19. aprila. (Izv.) Tu se je izvršil danes umor, ki po svojih okoliščinah vzbuja med meščanstvom precejšnjo pozornost. Leta 1893 rojeni pekovski pomočnik Josip Petrovečki je imel razmerje z leta 1884 rojeno Sofijo Ulanec, ženo svojega mojstra Matije Ulanca. Zena je svojemu možu že dalj časa kradla denar in ga dajala Petroveckemu, ki ga je nosil v banko. Tudi je ona njega vedno nagovarjala, naj njenega moža ubije, drugače da bo njemu, Petroveckemu, zavrnila.

V velikem tednu se je Petrovečki skesal in vse priznal mojemu, ki mu je odpustil, ženi pa zagrožil, da bosta po veliki noči obračunala. Že sa je nato zopet ponovno nagovarjala ljubimca, naj moža gotovo ubije. Danes popoldne se je Petrovečki pijan podal na stanovanje Sofije ter vzel nož s seboj. Ko ga je začela zopet nagovarjati na umor moža, je on zabodel njo ter nato zbežal. Šel je na policijo, se sam javil in izročil obenem bančno hranilnico knjižico s denarjem, ki ga je nezvesta Sofija jemala svojemu možu. Zločinec je bil prepeljan v hišo zločincev, kjer je pred truplom žrtve na vprašanje policije, ali obžaluje, izjavil, da mu je sicer žal čina, da je pa boljše, da je umrla ona, kakor pa da bi bil končno umrl njen mož, njegov dobri mojster Matija.

Pridobivajte 'Jutru' novih naročnikov!

Koncert „Smetane“ v Ljubljani

Včeraj popoldne, nekaj pred tremi, so dospeli člani pravega pevskega društva „Smetana“ v Ljubljano iz Maribora, kjer so priredili sijajno uspel koncert. Občinstvo, ki se je bilo zbralo v velikem številu na kolodvoru, je pozdravilo „Smetanaše“, ki so se pripeljali v okrašenem zadnjem vozu vlaka, z navdušenimi živimi kliči. Pri sprejemu na kolodvoru so bili navzoči češkoslovski konzul dr. Benč, za vlado vodja prosvetnega oddelka doktor Skaberne, za mestno občino magistrski ravnatelj dr. Zarnik, komandant mesta polkovnik Pollak, gledališni intendant gosp. Hubad, zastopstvo jugoslovnsko - češkoslovaške lige in zastopniki raznih pevskih društev. Navzoč je bil tudi minister poljoprivrede gosp. Pucelj.

„Smetanaše“ je pozdravil v daljšem, prirčnem govoru v imenu slovenskih kulturnih društev predsednik „Glasbene Matice“ gosp. dr. Ravnihar, ki je naglašal kulturni pomen „Smetane“ kot nosilca češke pevske umetnosti in zaprosil Čeha, naj se v Ljubljani ne čuti tuje ali goste, ampak brate, ki so prišli pod lastno streho. Za pozdrav se je za „Smetanaše“ zahvalil predsednik društva gosp. Kalaš, ki je poudarjal vezi, ki vežejo oba naroda, tor zaklical „Živio“ kralju Aleksandru in Jugoslaviji. Nato so se češki umetniki, večinoma mladi gospodje, razšli po svojih stanovanjih v tujakšnih hotelih.

Zvečer ob 8. se je vršil v hotelu „Union“ koncert, ki je bil tako dobro obiskan, da je bila velika dvorana popolnoma natlačena. Navzoči so bili tudi zastopniki najvišjih državnih oblasti.

Buren aplavz je sprejel „Smetanaše“, ki so nastopili.

Zapeli so najprej našo državno himno, potem „Slovenec sem“ in nato še „Lepa naša domovina“, ki jih je občinstvo sprejelo z živahnim odobravanjem in poslušalo stoji.

Program sam je bil sestavljen iz točk najboljših čeških skladateljev, zares reprezentativni program. „Smetanaši“ imajo izborni izenačene glasove, veliko kulturo predavanja vokalov in konsonantov in fin čut za ritem. Nič orkestralnih ločefektov nismo čuli, vse je teklo vokalno, človeško in forte ni bil nikoli prisiljen ali kričeč. Na intimnih mestih smo mogli slišati, kako izborni so disciplinirani razmerja med glasovi. Dirigent Černy je iz boren arhitekt - umetnik, pa nič manj inženjer - tehnik, vsepovedno obenem pričujoč duh, ki suvereno vlada nad instrumentom svojega zbora. Ravno tako velik je v sentimentalni liriki, kakor v dramatično razgibanem ali herojskim, predvsem pa zna ustvariti milje, zadeti absolutno glasbeno bistvo umetnine. Dovršen umetnik pa je tudi vsak posamezni Smetanaš zase.

Tovačevskega „Ma vlast“ je kakor sinovski poljub na materino čelo, Dvořakova „Travička“ pretresljiva, velika stvar, Novakova „Dvanact soku“ diha ritem heroizma in tipično Novakovih, pikantnih harmonijah, Smetanovo „Bolnicka“, ki v svojem srednjem delu obravnava motiv mladičev, bi pa imenoval eno izmed najbolj dramatičnih in najtežjih vokalnih skladb sploh.

Občinstvo je sprejelo vse točke z dolgotrajnim in burnim odobravanjem, tako da so morali Pražani še par kratkih stvari navreči. Program je zaključila večna lepa himna „Kde domov moj“, ki so jo poslušalci poslušali zopet stoji.

Danes ob 11. dopoldne bo zapel „Smetana“ pred Prešernovim spomenikom na Marjinem trgu par pesmi, da proslavi spomin našega največjega pesnika.

Iz Ljubljane se odpeljejo Smetanaši na nalajno turnejo po Jugoslaviji, ki jih bo povedla v Zagreb, Osijek, Subotico, Novi Sad, Beograd, Sarajevo, Dubrovnik in Split.

Proti slovenščini pri tržaških sodiščih

Ze prošli mesec so tržaški slovenski krogi zvedeli o gorostasnem sklepu nekaterih tržaških sodnikov, ki hočejo kratkoročno odpraviti slovenski jezik iz tržaških sodišč. Ze na podlagi prvih vesti so slovenske občine, zavedajoč se dalekosežnosti in škodljivosti takega sklepa, poslane ogorčene proteste v Rim. Sedaj je zloglasna „odredba“ objavljena ter ima sledeče besedilo:

„Pri sodnijskih uradih v Trstu je odpravljena popolnoma raba slovenskega in hrvaškega jezika, ki se sestavi spisov, kolikor pri ustnih razpravah in vsa postopanja se bodo morala vršiti edino in izključno v italijanskem jeziku. Pri pretežno slovanskih sodnijah (Podgrad, Komen, Sežana, Bistrica, Postojna, Senožeče) se pa vzdržuje raba dotičnega jezika in pri jezikovno mešanih sodnijah (Volosko - Opatija) se bodo morale vršiti razprave in razodbe v italijanskem jeziku, medtem ko bo dovoljena dostavitev spisov v slovanskem jeziku; če pa bi bila nasprotna stranka italijanske narodnosti ali pa ne bi hotela sprejeti slovenskega spisa, bo stranka, ki je predložila spis, obvezana, priložiti na lastne stroške in v določnem roku italijanski prevod. Za izvršitev tega sklepa se odloča, da se od 1. maja t. l. vsi slovanski spisi, ki bodo dostavljeni tržaškemu tribunalu in podrejeni čisto italijanskim sodnijam (Koper, Piran itd.) vrnejo dostavitelju s pozivom, da jih zopet predloži v določenem roku v italijanskem jeziku z opombo, da se bo v nasprotnem slučaju smatralo, da spis ni predložen.“

Kakor vse zlo, ki je doslej prišlo nad Slovence v Julijski Benečiji, tako ima tudi ta korak svoj izvor pri senatorju Salati, ki je našel v predodniku tržaškega deželnega sodišča Perišču svoje vidno orodje. Zalostno je, da politični cinizem ne najde na svoji poti človeka, ki bi s plemenitim človeškim ponosom branil idejo pravice proti grdim, nezakonskim političnim spletkam, ampak da povsod najde voljna orodja, pripravljena še bolj teptati ubogi slovenski, od usode in raznih evropskih konferenc opeharjeni narod, in da mu služi za tako orodje celo človek, ki se je še nedavno štel med Slovence. Vedno se v slovenski zgodovini ponavlja oostudna pesem o poturici.

Kakor vse zlo, ki je doslej prišlo nad Slovence v Julijski Benečiji, tako ima tudi ta korak svoj izvor pri senatorju Salati, ki je našel v predodniku tržaškega deželnega sodišča Perišču svoje vidno orodje. Zalostno je, da politični cinizem ne najde na svoji poti človeka, ki bi s plemenitim človeškim ponosom branil idejo pravice proti grdim, nezakonskim političnim spletkam, ampak da povsod najde voljna orodja, pripravljena še bolj teptati ubogi slovenski, od usode in raznih evropskih konferenc opeharjeni narod, in da mu služi za tako orodje celo človek, ki se je še nedavno štel med Slovence. Vedno se v slovenski zgodovini ponavlja oostudna pesem o poturici.

Neopažena razkritja

V Ljubljani izhaja menda enkrat na teden oficijelno glasilo NSS. „Nova Pravda“, ki jo tiska seveda gospod Pesek, glavni in odgovorni urednik, pa ji je neki Vladimir Kravos. Kdor si vzame čas, da od časa do časa pregleda uradni list naših narodnih socialistov, najde tam mnogo zanimivosti, ki sicer ostanejo javnosti prikriti. Seveda je res, da čitanje ni lahko: treba si je privezati kintanje proti smrdljivim plinom, da te ne zadušijo vonj iz kloake, ki se menda zato naziva nova pravda, ker se le nekoliko ženira imena „pravde“ resnice, ki ni ne nova, ne stara, temveč vedno le ena.

Predvsem smo izvedeli iz „Nove Pravde“, da se snuje na Hrvatskem narodno-socialna stranka, med katere ustanovitelji čitamo imena obeh voditeljev srbske zemljoradniške stranke Avramovića in Jovanovića, ki torej nameravata izstopiti iz Zemljorad. stranke ter se pridružiti gospodoma Deržiču in Brandnerju. Poleg njih še gg. dr. Gregorin in dr. Rybač (na Hrvatskem!) ter cela vrsta velikih gospodov.

Nadalje poroča „Nova Pravda“, da gre Jugoslavija meščanski vojni nasproti. Se je sicer čas, da se je izognemo in s pomočjo narodno-socialne stranke se bo to menda tudi zgodilo. Ta stranka se namreč v cel državi strahovito širi. G. Oskar Tartagija pozivlja v Splitu vsak dan na vpis v NSS in zagrebska „Slobodna Tribuna“ je že prišla do prepričanja, da se bo jugoslovanski narod v bodoče razdelil samo na dve stranki: NSS in zemljoradniško stranko, pri čemer „Sl. T.“ gotovo misli na slovensko zemljoradniško stranko g. drja Novačana v Celju.

Važna je tudi „ugotovitev“ (Nova Pravda pravi res dobesedno: „za danes

ugotovimo le to“, da so „demokratski mladini znali pridobiti drja Susteršiča za se, da jim bo pomagal s svojimi konservativnimi klerikalnimi prijatelji reševati ministrske stolce“.

Od ostale vsebine citiramo par stavkov, da opravičimo zgoraj napisano besedo o kloaki: „Nekaj imata Dvořak in Kukovec skupnega. Oba govorita, kadar mislita na žep, o lepi naši domovini.“ — „Ptujski demokratski živilo od obrekanj, tožb in javne korupcije. Po prevratu so... začeli prodajati državno imetje in si napravili kapital, ki je bil državna last. Naložili so ta denar privatno in razpolagajo še danes popolnoma samovoljno s vsoto, ki še danes znaša 730.000 K. Za nje je država njihov trebuh.“ — „Črno gledci trdijo, da 1. maja državni uradniki ne bodo dobili plačane difference za februar-marec, temveč se jim bo odtegnilo od plače še 15 odst. že izplačanih doklad.“ — „Ministri bodo sedaj zdravili nezadovoljno ljudstvo z bajoneti in fašisti, ki so jih pričeli najemati in podpirati.“

Zanimiva je končno primerjava „Nove Pravde“ glede prejemkov našega kralja in predsednika nemške republike. Silno se ji dopade, da je dobival nemški predsednik dosedaj le 225.000 M. Skoda da „Nova Pravda“ ne nadaljuje primerjave. Konstatirala bi namreč lahko, da to ni le manj nego dobi jugoslovanski kralj temveč celo manj nego prejema narodni poslanec Deržič, ki dobi dnevno po 160 Din, kar znaša v markah na leto približno 280.000 M.

Politične beležke

† Susteršičeva brošura je do golega razkrila vso gnulobo in farizejstvo klerikalne stranke. Od samega učitelja in mojstra klerikalcev je razodeto, kaka nemoralnost, dekadenca in korupcija vlada v vodilnih krogih SLS. Pa so potem še kdo čudi, da se je pod vplivom teh brezvestnih „političnih verižnikov“ — kakor označuje voditelj SLS sam dr. Susteršič — razpaslo med priprostim ljudstvom tako nemoralno življenje. Ali je kdo drug kriv kot klerikalna vzgoja naroda, da se zavzije v Sloveniji najmanj za dve milijardi alkohola na leto? Kdo drug je imel naše dobro ljudstvo skozi več generacij popolnoma v svoji oblasti? Ali naj se vzpričo propadlosti klerikalnih političnih kolodvorov še čudimo, da so velikonočni prazniki v Sloveniji končali z nešteti zakoli in poboji ljudstva med seboj? Da, da, klerikalizem je največja rak-rana našega ljudstva, ki jo je treba radikalno izrezati!

† Ubogo krščansko ljudstvo! „Svobodomiseltvo ti je napovedalo boj. Razkristjaniti hoče tvoje šole. Tvojim otrokom hoče iz srca izgrati Boga. Pripravljeni so načiti šolskih postav, ki hočejo odtrgati šolo od cerkve. Krščansko ljudstvo, na stražo! Tvoja vera je v veliki nevarnosti!“ Tako piše „Slovenec“, ki se je včasih takega domoljubarskega tona še ženiral. Videti je, da je začela klerikalcem teči v grlo voda, ako se že njihovo glasilo poslužuje v dosego političnih namenov skrajnega sredstva — zlorabe cerkv, vere in Boga v nizke agitacijske svrhe. Zato, ker je dr. Susteršič v svoji brošuri povedal, da je SLS trgovska družba za eksploatacijo katoličanstva in ljudske nevednosti, naj slovensko ljudstvo gre „na stražo za Boga“. Na duhu ubogo krščansko ljudstvo, ki naj še veruje takim zvijačam!

† „Jutro“ končuje svoj krvočolni članek takole: „Sicer pa danes ne vohi nobena diskusija, če pomislimo, da izbruhne še pred koncem maja vojna med Jugoslavijo in Italijo. Roka in njeno pristanišče bosta za vedno izgubljena, razbita od naših in sovražnih topovskih strelcov. Od toli imenovanega in toli mučenega mesta ne preostane nič drugega, ko danuncijevski spomin, kakor so za Trojo preostali le Homerovi spevi.“ — Takšen „citati“ pripripi našemu listu reška fašistovska „Vedetta d' Italia“ od 5. t. m. — Upam, da si „Jugoslavija“ in „Slovenec“, da si „Jugoslavija“ in „Slovenec“, vzameta dober vzgled in da v kratkem priobčita faksimile korespondence med dr. Žerjavcem in Susteršičem.

Po svetu

— Češke šole v Avstriji. Društvo „Komensky“ vzdržuje v Avstriji 21 šol, med njimi na Dunaju 8 ljudskih šol, 3 otroške vrtnice, 1 meščanska, 1 trgovsko šolo in eno realno gimnazijo. Pred vojno so bile na Dunaju le zasebne češke šole, danes pa vzdržuje dunajska mestna občina tudi še 15 javnih čeških šol. Pomankanje čeških učiteljev onemogočuje odpiranje novih čeških šol.

— Avstrijski industrijalci in Rusija. Avstrijski industrijalci pošljejo te dni večje odposlanstvo v Rusijo, ki bo približno odjemalce za izdelke avstrijske železne industrije, orodje za poljsko delo itd.

— Svobodno kretanje ruske delegacije. Delegati sovjetske vlade v Genovi se gibljejo po mestu popolnoma svobodno, brez vsake bojazni za kak napad od strani fašistov. Ker je Santa Margherita od Genove preveč oddaljena (24 km), obdružuje ruski delegati v nekem restavrantu v mestu. Delegacije prebivalstvo zelo občuduje, spozna jih po številnih fotografijah, ki so razstavljene po knjigarnah in raznih izložbah.

— Čita in Japonska. Čitanske čete so v vzhodni in obrežni Sibiriji zasledovale čete reakcionarnih armad in so se pri tem že parkrat spopadle z japonskimi zasledbenimi četami, ki pa so jih pogonale pri Vladivostoku daleč nazaj. Ti poboji gotovo ne bodo ostali brez posledic.

— Indija žaluje za Gandhijem. Indija je minuli teden končala narodni žalni teden za Gandhijem, katerega so zaprli Angleži. Indija se je „postila in molila“ in — zborovala. Posledice teh „eksercij“ se bodo kmalu pokazale in angleško časopisje opozarja vlado, naj čimprej ukrene vse potrebno, da se izogne ne ljubim presenečenjem.

Sokolski vestnik

Sokolski kroj. V petek dne 21. aprila ob 7. uri zvečer se vrši v zletni pisarni (Narodni dom) razgovor o ustanovitvi odbora, oziroma konzorcija, ki prevzame nalogo glede skupne nabave sokolskih krojev. Ker je vsakako priporočljivo in za nas Slovence častna dolžnost, da nastopi o priliki zleta čim večje število Sokolov v kroju, se bratje Sokoli naprošajo, da se udeležijo tega zborovanja. Čim večje število bratov bo navzočih, tem ugodnejše bodo olažšave stroškov pri naročbi krojev. Kdor si misli nabaviti kroj, ima sedaj najugodnejšo priliko zato, odlašanje z večjih ozirov ni na mestu.

Sport

Gradjanski — Hanaška Slavija. Na včerajšnji tekmi Gradjanskega proti Hanaški Slaviji v Zagrebu je bil izid 1:1. Premoči je bila na strani Gradjanskega, toda Slavija je znala kljub temu s spretno obrambo zlasti vratarju preprečiti svoj poraz.

Klub kolesarjev in motociklistov „Ilirija“ v Ljubljani priredi v nedeljo dne 23. aprila „Otvoritvene dirke“ na progi Ljubljana-Si. Vid. Start in cilj pri km 2.200 v Zg. Šiški. Začetek točno ob 14.30. Na cilju promenadni koncert. Dirka se v sledečih kategorijah: Novinci na 3 km, juniorji na 5 km, seniorji na 3 km, juniorji na 5 km, seniorji na skupina na 2 km, handicap na 5 km, podsavezna na 5 km in tolažil na 3 km. Posebno zanimanje vlada v sportnih krogih že sedaj za damsko dirko, ki bo novost za Ljubljano. Razen tega se bodo nudili občinstvu gotovo zanimivi boji za zmago v glavni dirki, ki se je udeležijo tudi znani hrvatski kolesarski prvaki. Zvečer ob 19.30 je v hotelu „Tivoli“ sportni družabni večer. Razdelitev nagrad in dirka na aparatih v dvorani. Vstopnina na cilju: sedeži po 10 Din in 5 Din, stojšča po 2 Din, članske in dijakke vstopnice po 1 Din. K večerni prireditvi 5 Din. Vstopnice sedežev na cilju veljajo tudi za večerno prireditev. Prijave k dirkam je nasloviti na A. Šiškočiča, kavana „Prešeren“. Zaključek prijav v petek dne 21. aprila ob 22. uri.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama.

Cetrtek, 20. aprila: „Marlita Stuart“. Izv. Petek, 21. aprila: „Anatol“. A. Sobota, 22. aprila: „Namišljeni bolnik“. C.

Opera.

Cetrtek, 20. aprila: „Cavalleria rusticana“. Plesna legenda. C. Petek, 21. aprila: „Madame Butterfly“. E. Sobota, 22. aprila: ob pol 8. zvečer „Luliza“. A.

• • •

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ulica 27. I. V soboto 22. in v ponedeljek 24. aprila ob 8. zvečer Tučičeva drama „Trilhi dom“. Tučič je eden najboljših hrvatskih dramatikov. Njegov „Trilhi dom“ je prav pretresljive vsebine in se je vprizoril v Ljubljani pred kakimi 12 leti. — Predprodaja vstopnic v Sentjakovski knjižnici od četrta od 5. do 7. zvečer.

Kvartet „Zika“ priredi dne 22. t. m. v „Delavskem domu“ na Jesenicah točno ob 7. uri zvečer koncert s programom: Mozart: kvartet v es-duru (Allegro, Andante, Menuet, Finale); Dvořak: kvartet v f-duru (amerikanski kvartet, Allegro ma non tanto, Lento, Scherzo, Finale); Borodin: Nokturno; Čajkovskij: Jesenska pesem; Kreisler: Ljubezensko veselje. Predprodaja vstopnic v trgovini Zoré na Jesenicah. Po koncertu zveze vlakov proti Ljubljani, Kranjski gori in Bohinjski Bistrici.

Slikar Mazalič razstavi začetkom maja v Zagrebu v Ullrichovem salonu svoje slike iz Bosne.

„Umetnost.“ Izšel je nov zvezek „Umetnost“, posvečen hrvatskemu slikarju Vlahu Bukovcu.

Fran Erjavec: Srbske pripovedke. V Ljubljani, 1922. Tiskala, izdala in založila Učiteljska tiskarna, str. 198. Cena vezani knjigi 18 Din. Znana sta veliko bogastvo in lepota srbske poezije, zato bo gotovo vsak z največjim veseljem pozdravil srečno misel Učiteljske tiskarne, ki nam je poklonila za velikončne praznike v prevodu zgoraj navedeno zbirko „Srbskih narodnih pripovedk“. Knjiga obsega 30 pravilic in pripovedk iz Vukovičin in drugih zbirk srbskega narodnega blaga ter je namenjena zlasti mladini, ki jo bo gotovo čitala z največjo naslodo, saj ji še vedno tako primanjkuje res dobre čitave. Upamo, da bo po knjigi rad segel vsak, saj ji je dalo založništvo tudi zelo okusno zunanjo opremo.

Razstava otroške umetnosti se odpre v Proletnem salonu v Zagrebu dne 3. septembra t. l. Razstavijo se risa, le, pesmi, spisi, razjarje, sploh umetniški produkti otrok do 15. leta. „Proletni Salon“ bo izdal povodom razstave strokovno knjigo o otroški umetnosti.

EKSPLOZIJA V KAMNIŠKI SMODNIŠNICI

V torek zvečer je zletel zadnji objekt kamniške smodnišnice v zrak. Človeških žrtov ni bilo, škoda pa se cenj približno na 200.000 dinarjev.

Imenovani objekt se je nahajal globoko proti Stranjam in je služil kot sušilnica smodnika. V poslopju je bilo okoli 1000 kg smodnika in pa okoli 500 kg starega avstrijskega dinamona, ki ga je nameravala naša vlada uporabiti za „kamnikiti“. Ta dinamom se je iz dosedaj še neznanih vzrokov užgal. Plamen je objel takoj smodnik, ki se je sušil, nakar je nastala eksplozija. Objekt je s strahovitim pokom zletel v zrak. Zračni pritisk je bil tako močan, da so popokale vse šipe v bližini. Prebivalstva se je polastila velika panika. Mnogi ljudje so zbežali iz postelj na prosto, ker so se bali, da zleti vsa smodnišnica v zrak. Pomirjenje je nastalo šele potem, ko je prebivalstvo zaznalo, da ni nobene nevarnosti.

Ogenj je trajal do dveh ponoči in se je odsev videl daleč na okrog. Tako kamniški gasilci, ki so prihitali na kraj nesreče, kakor tudi delavstvo smodnišnice je z veliko požrtvovalnostjo izvrševalo reševalno delo in preprečilo večjo nesrečo. Uprava smodnišnice je odredila najstrožjo preiskavo, da se doženejo vzroki eksplozije.

V Nišu pred dvema letoma

Bilo je spomladi predlanskim. Zjutraj ob pol sedmih smo se že potniki zgrinjali v železniški „čakalnice“ v Nišu. Ob sedmih je imel oditi vlak v Skopje; prejšnji večer smo morali prekriti vožnjo, ker takrat vlaki še niso vozili ponoči in je bilo treba v Nišu prenočiti.

Kolodvorska čakalnica je bila — odprt prostor med vžganimi zidovi. Ves nekdanji veliki kolodvor je bil takrat še razvalina; goli zidovi so strmeli kvikku, vžgani in poškodovani; nekateri trakti so bili to tal porušeni, streha povsod požgana in razdejana. V enem kotu je bilo nekaj malega s deskami obitega prostora; to so bili „uradni prostori“, kjer so se dajali vozni listi. In čakalnica, to je bil ves prostor okrog te lesene barake, nad katerim je le milo božje nebo razprostiralo svojo streho.

Deževalo je močno in brila je ostra „ekošava“ od vzhoda. Prav zadovoljen je bil človek, ko je sedel v velikem vagonu, nabasanem do skrajnih kotičkov, ne le po klopih, marveč tudi po mrehodih nad njimi in sredi na mo-

stovžih. Čim bolj je curkoma lilo na zamazane šipe, tem bolj mirno smo čakali sedme ure, da se premakne voz.

Zunaj okrog voz je šunder potihnil; vse se je že zgnelo v vagon in razgovori so se razpletali na vseh straneh. Poslušaj tu, poslušaj tam, pa niti ne opaziš, da se že prilično dolgo ne premaknejo na odhod. Pogledam na uro in v nemalo začudenje opazim, da je že — osem. Ozrem se naokrog, a ne opazim nikjer, da bi se kdo temu čudil. Le Rusinja, mlada begunka iz Poltave, ki je kljub svoji eleganci in slajni francoski sedela v tretjem razredu, je zavzdihnila in pripomnila, da se zelo dolgo ne ganemo.

Ko sem prihodnji pot pogledal na uro, je bila devet; vlak pa je stal kakor preje nepremično. Zdaj so tudi ostali potniki konstatirali, da zelo dolgo stojimo, toda vsakdo je lepo mirno sedel na svojem mestu in se ni mnogo menil za zamudo. Rusinja, ki se je vozila le do Leskoveca, je se samo par postaj je bila že skoro nestrpna.

Tudi deseto in nato enajsto uro smo pričakali na mestu, vlak se ni ganil. Šele v tem času so nekateri postali bolj radovedni, dva ali trije so zlezli celo iz vagona in si akusili ozledati

položaj. Prinesli so v voz edino to novico, da naš vlak sploh še nima lokomotive. Meni se je zdelo neverjetno, toda ker sem v takih zadevah izredno flegmatičen, se nisem mogel odločiti, da bi stopil ven v dež in dognal zadevo glede lokomotive. Toda dvomitni ni bilo več, soglasno so očitveci konstatirali, da naš vlak, v katerem mirno čakamo, od sedme ure zjutraj do enajste predpoldne, v resnici sploh še alma lokomotive. Ogorčen ni bil nihče, zaklepele so se šale in pomale razglabljale o vzrokih. Toda Rusinja je bila iz sebe. Najbolj jo je spravljalo v začudenje, da se ni nihče razburjal. „Pri denje, da se ni nihče razburjal. „Pri naas v Rusiji bi mi“, je dejala, „če danes odšli k postajenačelniku, povprašali po vzrokih, protestirali, kričali — šali pa vse mirno čaka...“ Jaz sem se čutil s Sumadinici in Nišljani vred krivde vzpričo tolike flegme, ali na deč vseeno nisem maral in sem raje čakal, da se stvar sama od sebe razvzloja.

Minil je poldan, minila je ena ura, vlak stoji, tudi lokomotive še niso pripeljali. Potniki so se smejali in šalili vedno živahneje, toda jezo ali zabavljano ni bilo opaziti. Po dvanajstih so se v vagonu pojavili cigani z instrumenti, kar je vzbudilo splošno radost.

„Sviraj, bre!“ je letelo od vseh strani. In cigani sa svirali in peli, tuintam jim je prifrčal denar. Čas je hitel in mineval kratkočasno.

Ko so cigani odšli dalje po drugih vagonih, so se nekateri spomnili, da bi bilo dobro kaj jesti. Prvi, ki so se vračali z jestvinami, so prinesli novico, da naša lokomotiva še — popravljajo. Nekaj se je bila polomila in zdaj je treba počakati, da pride iz reparature. Rezervne nema...

Rusinja je bila iz sebe, ampak ona edina. Nasproti mi je sedel invalid s trdo nogo; bil je Novosadčan in svoj čas avstrijski vojak, a je pobegnil preko in se kot dobrovoljec boril na mnogih bojiščih, zdrvil v Franciji in v Bizerti. Zdaj se preživlja s tem, da trguje; vozi blago, espap, iz Zagreba v Beograd, iz Beograda v Skopje. Ni ravno dosti zaslužka, ali živi se. Nič se ni jezil ne na nevhaležnost osvobodjene lokomotive, tudi ne na pokvarjeno lokomotivo. Šla sva skupaj iskat prigrizka. Od požgane postaje sva brodila po kolosalnem blatu čez široko cesto in še dalje, da sva dobila nekaj malega v mali branjariji.

Tudi dve, tudi tri je bila že proč. Nekateri potniki so pozorno gledali tri nena.

oknih in kadar je kje zapiskala kaka lokomotiva, je postalo vse pozorno: Aha, k nam jo peljejo! Pa je niso, ta je izpolnjevala drugo nalogo. Ali neutrudno smo spremljali vsak žvižg, nobeden ni bil namenjen za nas.

Dež je nehal. Na „peronu“ sem vendarle poiskal in našel uradnika, ki mi je potrdil, da se je lokomotiva, ki je prejšnji večer pripeljala skopljanski vlak, pokvarila in da jo popravljajo v Crvenom krstu. V pol ure da bo tu, ampak on sam ne verjame, da bo res... Pol šestih je bila ura, ko smo se premaknili. „Sviraj, bre ciganče, marš! Krečemo sel.“ In res so cigani zasvirali marselejo, vlak se je resnično premaknil, šlo je proti Leskovcu, namesto ob sedmih zjutraj ob pol šestih zvečer.

Ko sva sređi noči — Rusinja je bila že izstopila — z Novosadčanom pila iz velike čutare dobrega leskovskega vina, sva se menila tudi o tem čakanju „Ali ste videli, mi se nismo jezili. Če je Germanec vse požgal in uničil, ne more železnica voziti kakor preje. Kad ne može, ne može!“ In za malo se mu je zdelo, da je Rusinja tako zabavljala, kar je zelo bistro opazil in za kar se je čutil, skoro bi rekel, osebno užaljevala.

Domače vesti

* Ljuba Davidović, predsednik glavne odbora demokratske stranke, je prišel včeraj jutro v spremstvu Borislava Popovića, bivšega ministra vr. Milivoja Jovanovića in poslanca dr. Dušana Stevčevića in Koste Timotijevića v Zagreb, kjer ostane do sobote, nakar se odpelje v Ljubljano.

* Minister Svetozar Pribičević se je včeraj odpeljal iz Zagreba, kjer se je mudil za velikončne praznike, zopet v Beograd. Gosp. minister je v tork zvečer na sestanku somišljenikov v prostorih krajevne organizacije demokratske stranke v Zagrebu poročal o političnem položaju.

* Zmaga demokratov pri volitvah v srbsko cerkveno skupščino. Kakor se poroča iz Zemuna, so se vršile v tork dopolnilne volitve v srbsko pravoslavno cerkveno skupščino. Voliti je bilo treba s tajnim glasovanjem 30 kandidatov. Postavljeni sta bili samo listi demokratov in radikalov. Oddanih je bilo skupno 317 glasov, in sicer 217 za demokrate, 100 pa za radikale.

* Češki listi v Jugoslaviji. Pretekli teden je v Zagrebu začel izhajati češkoslovaški list «Hlas». Novi list izhaja enkrat na teden. V Daruvaru pa začne v kratkem izhajati list «Jugoslavštvi Čehoslovaci» kot kulturno in gospodarsko glasilo Čehoslovakov v Jugoslaviji.

* Tučji v Dubrovniku. Kakor nam poročajo iz Dubrovnika, je o velikonočnih praznikih prispelo tjakaj veliko število tučev, ki se niso mogli nahajati krasoti letošnje spomladi. Vsi hoteli so prenapolnjeni gostov iz Jugoslavije, pa tudi iz inozemstva. Med gosti je tudi romunski poslanik na našem dvoru gosp. Emandi.

* Podpora črnogorskim borecem za svobodo. Kakor doznava sarajevska «Srpska reč», je finančni minister od vlade zahteval dovoljenje, da sme po likvidaciji zaplenjene imovine bivšega kralja Nikola Petrovića izplačati vsoto 750.000 dinarjev kot podporo družinam padlih in umrlih borecev za državljansko svobodo v Črni gori, kakor je to sklenila narodna skupščina v Podgorici dne 7. februarja 1919. Vsota se bo izročila odboru, katerega je izvolila skupščina v Podgorici ter mu poverila nalogo, da razdeli podporo potrebnim rodbinam.

* Strahovita eksplozija v Bitolju. Preiskava o vzrokih strahovite eksplozije v municijskih vagonih reparacijske komisije v Bitolju, o kateri smo poročali že včeraj med brzojavnimi vestmi, je dognala, da sta jo povzročila dva bolgarska komitaja, ki sta vrgla v municijsko bombo. Eksplozija je bila tako silna, da je prebivalstvo pobegnilo preplašeno na vse strani. Deset vojakov, ki so stražili municijo, je bilo razmesarjenih na drobne koščke. Vse hiše v bližini so zgorle, ali pa so bile porušene. Tekom včerajšnjega dne so potegnili izpod razvalin še štiri ubite vojake. Skupno je uničeno 22 vagonov municije.

* Iz vatikanskih arhivov so nabrali tajnosti papeškega dvorca, ki jih popisuje senzacionalni roman «Papeževa hči», ki prične v «Jutru» izhajati 1. maja. Kdor hoče čitati ta roman redno in še ne dobiva «Jutra», naj ga brez odloga naroči pri «Upravištvu «Jutra» v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

* Prenos ostankov mučenika Kromarja. Prejeli smo: Odsek Sokola za prenos mučenika Kromarja v Črnomlju prosi vse gg. pevce iz Metlike, Novega mesta, Ljubljane in ostalih mest, ki se udeležijo spreveda v Črnomlju, da se pri dohodu vlaka pridružijo na kolodvoru pevkemu društvu Črnomelj. Na peronu bo postavljen videc napis «Pevski zbor». Na kolodvoru se poje «Vigred» in na pokopališču «Blagor mu». Moški zbor «Metlika» zapeje še posebej na pokopališču hrvatsko žalostanko «O spavaj sladko srce drago». Na pokopališču govorijo brat starosta župe dr. Vasič, brat Franc Lovšin, nadučitelj iz Vinice in predsednik odseka brat Mr. Ph. Spiro Vranković, lekarnar v Črnomlju. Dne 23. aprila v Ljubljani in dne 23. aprila v Črnomlju se bodo prodajale Kromarjeve spominske karte, katere bodo rodoljubi z veseljem kupovali in na ta način podprli plemenito stvar društva «Sokol» v Črnomlju, kateri se že meseca in meseca trudi za poštvalnim in naporom nesebičnim delom, da ublaži bedo deveterih bitij v Stari gori nad Semičem. Rodoljubni Pogrebni stroški so tudi precej znatni in jih društvo «Sokol» ni v stanu kriti. Zato na dan spreveda kupujte vsi Kromarjeve dopisnice. Cena 1 Dinar. Zdravo! — Odsek Sokola za prenos mučenika Kromarja Črnomelj.

* Smrtna kosa. Kakor smo že omenili, je dne 14. aprila v Kokarjih pri Mozirju umrl veleposestnik, gostilničar in trgovec gospod Josip Praznik. Bil je inteligenten, delaven in blag mož. Zato pa je tudi deloval uspešno v mnogih javnih korporacijah. Bil je 12 let župan, kot načelnik krajnega šolskega sveta na Gorici je postavil novo šolo, 18 let je bil član okrajnega šolskega sveta in 23 let pa član okrajnega odbora. Kot župan se je v svojo dolžnost potegoval za enakopravnost slovenskega jezika. Zato pa je bil sedaj tudi vedno vnet zagovornik državne enotnosti in bratske sloge. V Ljubljani je umrl predvčerajšnjem da-
včni oficial v. d. g. Friderik Bukvič v

visoki starosti 80 let. Pri Evarianju ga je v družbi prijateljev zadela kap. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Kristofu, odkoder se vrši pogreb danes popoldne. — Blag jima spomin!

* Deputacija delavcev južne železnice iz Maribora se je včeraj dopoldne oglašila pri ravateljstvu J. Z. ter zahtevala izplačilo povišanih doklad. Ravateljstvo J. Z. je to zahtevo odklonilo s motivacijo, da Južna železnica tako dolgo ne more ničesar storiti, dokler ni vprašanje urejeno za državne železničarje. S podobnimi razlogi je bila odbita tudi zahteva deputacije, da se naj delavcem izplačajo predujmi na račun povišanih doklad, glede katerih ne more biti dvoma, da bodo končno dovoljene in sicer z vrtno veljavo. Deputacija je vodil nar. posl. Goluh. Skrajni čas je, da se v tem oziru napravi red. Parlament bi moral insistirati na tem, da se potrebni krediti, v kolikor dosedaj niso bili predvideni, vnesejo v zakon o dvanaestlinah za maj in junij.

* Pasivna resistenca v železniških delavnicah v Mariboru je, kakor nam od tam poročajo, končana. Delavstvo je poslalo k obratnemu ravateljstvu v Ljubljano posebno deputacijo, da izpolni ureditev delavskih zahtev.

* O bodočnosti človeštva je predaval dne 12. aprila v mariborski Ljudski univerzi urednik «Tabora» g. Božidar Borko. V svojem izredno zanimivem predavanju je obrtjal razvoj današnje evropske družbe preko fevdalizma in aristokracije do meščanstva, ki je polagoma rušilo fevdalno absolutistično državo, dokler ni francoska revolucija končno pretresla same temelje tega starega državnega ustroja. Predavatelj se je pečal nato obširno z današnjo demokracijo, ki je nastala in se razvija na razvalinah fevdalizma. Po njegovih nazorih se nahaja družba šele v prvi etapi razvoja v demokraciji in socialnem zmislu. Vse kaže, da današnja družba ni vzgojena in zato še ne zrela za demokracijo. Zunanji razvoj je daleč prehitel notranjega. V tem leži morla glavna krivda za kaos, ki vlada danes po svetu. Da bo zavlada v družbi res pravi demokratizem, se mora človeštvo preroditi. Demokratični in socialni principi se morajo ustaliti. Potem šele bo mogoče odpraviti navidezno slabe strani demokracije in istočasno pomesti z zadnjimi ostanki fevdalističnega militarizma, ki danes, opirajoč se na to, da te slabe pojave, znatno ovira demokracijo, razvija družbo. — Mnogoštevilni poslušalci so z velikim zanimanjem sledili predavatelju, katerega želimo še česče slišati za predavateljsko mizo Ljudske univerze.

* Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 9. do 15. aprila se je v mestni občini ljubljanski naredilo 39 otrok, umrlo pa je 17 moških in 6 žensk, skupaj torej 23 oseb. Kot smrtni vzrok navaja uradni izkaz v šestih slučajih jetiko, v petih pljučnico, v dveh življenjsko slabost, v dveh raka, v enem zastrupljenje, v enem srčno hibo in v šestih slučajih druge naravne smrtne vzroke. Ena oseba je v tej dobi obolela na davici ter je bila oddana v državno bolnico.

* Narodna banka in promet z devizami. Iz krogov ljubljanskih obrtnikov smo prejeli naslednji dopis: Na ljubljanski poštni carinarnici leži še mnogo tisoč paketov, katerih število pa se še dnevno množi. Vzrok leži predvsem na skrajno počasnem poslovanju tukajšnjega odbora za promet z devizami pri podružnici Narodne banke. Ko vložijo prošnjo s potrebnimi prilogi in 10 dinarskim kolkom, morajo čakati, ako nimajo slučajno visoke protekcije, po 10 do 14 dni na rešitev. Obrtniki ne naročajo blago zato, da se kvari po vagonih in magacinih, ampak, ker ga nujno rabimo za svoj obrat. Vrhutega riskiramo vsled počasnosti deviznega odbora tudi velike valutne izgube. Gospodje, vmislite se vendar malo v položaj obrtnika in ne slabšajte na ta način po nepotrebnem njegovega, že itak ne rožnatega položaja.

* Stavka v Westenovi tovarni v Celju traja naprej. Kakor poročajo časopisi, so stavkujoči dobro podprti od delavstva v vsej Sloveniji. Gre za vzdržanje osemurnega delavnika v podjetju.

* K aferi g. F. Kolerja, bivšega vrtarja ljubljanskega opernega gledališča smo prejeli od centralnega odbora splošne organizacije vojnih invalidov odprto pismo na pokrajnškega namestnika g. Hribarja, sprejeto na odborovi seji dne 13. aprila. Pismo izvaja, da je bil g. Koler brez vzroka in brez krivde odpuščen ter zaprt. Ba je se ga hoče kot neljubno pričlo gledališke afere izgnati iz države. Ker je g. Koler invalid, zahteva invalidska organizacija od g. namestnika zanj polno zadoščenje.

* Iz Radovljice nam poročajo: Skorajšnja izvedba kancelparagrafa bi bila pri nas nujno potrebna. Priznica je prava propagandna naprava za SLS, ko stopi iz cerkve, ti udari v oči kričeh poziv «Čitajte samo «Slovenca», na lipi pred cerkvijo visi tabla «Orla» itd. itd. — Susteršičeva brošura je samoumevno vzbudila tudi v Radovljici veliko pozornost in še večje zaprtaščenje med klerikalci. Zdaj šele, ko je Susteršič tako brezobzirno razkrinkal svoje nekdajne tovariše, razumemo razne hujškeške slingerje, s katerimi opleta na svojih seditih c. Brodat,

* Pastile na ptičje pevec. Na opakanski cesti se love ptički brez izjeme in sicer celo v spremstvu stražnika, ki seveda kot znanec ne ukrene ničesar in se celo razgovarja s človekom, oboroženim s puško za streljanje ptič. Mnolička otrok mu sledi! Če se policija ne zmeni, potem je paš treba ukreniti druge korake.

* Ponarejeni italijanski bankovci. Predsedniku generalne banke v Nisu je izval bil prošni teden neki Veljko Luković. Nikoliš protivrednost v dinarjih za 7000 lir. Ugotovilo se je, da so bili lirski bankovci ponarejeni. Preiskava je imela uspeh in je dognala, da je ponarejena bankovce razpečeval Ljudevit Joković iz Belovara, pri katerem so našli še 15.000 falsifikatov.

* Okrožno sodišče v Mariboru je pri vzkljeni razpravi obsodilo mesarja Ferdinanda Usarja na 24 ur zapora in 1000 dinarjev globe, ker kljub dvakratnemu opozorilu stražnika ni imel označenih cen v izlozbi. Senat se je postavil na stališče, da morajo biti cene razvidne, ker se more stranka samo tako odločiti, ali misli kupiti blago ali ne.

* Med otroci Rudolfa Gale, 12letni sin najemnice gostilne na Osojah v Ljubljani, je napolnil steklenico s smodnikom in ga nato zažgal. Smodnik je eksplodiral, steklenica se je razletela, dva drobca pa sta priletela v desno nogo zraven stoječemu Viljemu Stržini in ga tako močno ranila, da so ga morali oddati v bolnico. — Josip Rus, 12letni sin posestnika iz Zalne, se je lovil z otroci. Da bi ga nikdo ne ujel, je slezal na neki zid, odkoder ga je potegnil za nogo posestnikov sin Josip Zajc. Rus je pri tem padel in si zvil desno nogo. — Stanislav Tratnik, sin mizarja iz Idrije, je hotel v očetovi delavnici spraviti v tek ben cinov motor. Ko je potegnil za navijalo, je isto udarilo nazaj in zdrobilo Tratniku desno roko v zapestju.

* Nesreča in nezgode. Ana Remo, 12letna hčerka posestnika iz Dobrunj pri Ljubljani, je hotela na slamoreznic narezati rezanja. Ko je polagala seno v žleb, se je kolo zavrtelo, rezilo pa je zagrabilo dekleta za desno roko in mu odrezalo dva prsta. — Milan Detoni, trgovec iz Begunj pri Cerknici, se je pečal s konjem iz Rakeka domov. Naenkrat se je konj splašil in skočil v stran. Detoni je padel pri tej priliki pod konja in si zlomil levo roko. — Ivani Jeršin, delavki v Bonačevi tovarni v Ljubljani, je stroj zmečkal sredine leve roke. — Marija Prijatelj, petletna hči kočarja iz Podgore pri Kočevju, je pri igri padla in si zlomila desno nogo.

* Konji so se splašili Matiji Kokalju hlapcu v Oberwalderjevi tovarni v Domžalah, ker so se ustrašili mimo došlega avta. Da bi jih pomiril, je stopil pred nje, a konja sta ga podrla na tla in tako močno obdelala s kopiti, da je moral v bolnico.

* Nesreča pri delu. Lovreno Grahek, posestnik iz Beričevega pri Ljubljani, si je hotel na sosedovi cirkularni žagi nažagati nekaj desk. Neki dečko mu je držal desko v ravnotežju. Vseled prevelike teže se je fantu deska izvila iz rok, Grahek pa je začel vsled tega z levico žago, ki mu jo je raztrgala.

* Žrtve velikonočnega streljanja. Po daljšem presledku so dale letos oblasti zopet dovoljenje, da se sme proslavljati vstajenje s streljanjem. Kakor poroča «Tabor», je na štajerskem pokalo na vseh straneh, pri čemer je bilo poškodovanih mnogo oseb. V mariborski bolnici leži pet težko ranjenih fantov, ki so pri streljanju ponesrečili.

* Mrtveca so našli v tork v Senožeti, občina Dolško, na levem bregu Save. Truplo je bilo že več dni v vodi. Suknjič je siv z rjavimi črtami, srca belorjava s črtami in monogramom «H. L.» Mrtvec je imel opasan dolg mesarski predpasnik iz močnega, belega platna. Lasje črni, s plešo na glavi. Utopljenec je star okoli 50 let. Obraz širok, brke angleško pristrizane. Postave srednje. Na nogah delavne čevlje z nabitiimi podplati in žablji. Truplo je bilo pokopano na pokopališču Sv. Agate, župnija Sv. Helena.

* V štedilniku sežgala svojega otroka. Zagrebška policija je aretirala služkinjo Stazo Miheli, ki je osumljena, da je lansko leto rodila nezakonskega otroka, ga usmrtila ter truplo sežgala v štedilniku. Miheli kakor tudi njena pomagalica Šimunjak sta bili izročeni sodnemu stolu v Zagrebu.

* Mati božja okradena. V župni cerkvi Marija Bistrica je bil te dni okraden kip matere božje v velikem oltarju. Dolej neznani tat je oplenil Marijin kip v velikem oltarju ter je vzel dragoceno zlato verižico, dolgo en meter in okrašeno z dragim kamenjem, nadalje štiri vrste zlatnikov in več drugih zlatih predmetov v vrednosti nad 100.000 kron.

* Zaradi ponarejenega vina je bil svedočasno od mariborskega okrajnega sodišča trgovec Ivan Göttlich obsojen na 20.000 kron globe. Včeraj je bil pri vzkljeni razpravi oproščen, ker se mu ni moglo dokazati, da bi ravno on ponaredil vino, ki je slo skozi več rok.

* Tatvina. Trgovka z manufakturnim blagom na Aleksandrovi cesti v Mariboru, gospa L. je imela v službi kuharico Antonijo Vobnik, ki se je zelo zanimala tudi za trgovino in stopila v to svrhu v dobre odnose s trgovskim učencem Alojzijem T. Oba sta pokradla za 15.000 kron blaga in ga predala. Tatvina je prišla sedaj na sled in sta že obe pod ključem.

Gospodarsivo

BRATISLAVSKA LUKA.

Stremljenje, ustvariti iz donavskega pristanišča v Bratislavi najpomembnejše pristanišče v Češkoslovaški, se pojavlja ne samo na strani države, marveč tudi v zasebnih češkoslovaških krogih. Med temi so zlasti špeditorske tvrdke, ki se udeležujejo razširjenja bratislavske luke potom zidave lastnih skladišč.

Tako je n. pr. «Bohemia» mednarodna šped. del. družba v Pragi, začela v letu 1921. s sodelovanjem «Banky českých legil v Pragi» zidati veliko trinadstropno skladišče, ki bo v najkrajšem času dovršeno ter najbrže s 1. majem že pripravljen za uporabo. To skladišče bo vzvzema prostor 3000 kvadratnih metrov in se bo moglo v njem vskladiščiti 16 tisoč ton raznega blaga. Skladišče bo odgovarjalo vsem modernim zahtevam. Sezdano bo skoro celo iz železobetona, ravnotako je zavarovano zoper ogenj, stoji neposredno na bregu Donave ter je obdano z večtrino železniško zvezo. Nalaganje in skladanje bo zelo olajšano z vso potrebno moderno opremo. V tem skladišču je poseben oddelek s hladilnimi napravami za ohranitev piva, vina, masti, mesa in drugih hranil, dalje «Silo» za hranitev žita itd. Tudi za druge vrste blaga kakor sočivje, tobak, humli, mineralno olje, rastlinsko olje itd. so se napravili posebni oddelki.

Nadejati se je, da bo to skladišče splošno uspevalo, kar priča veliko zanimanje vseh tukajšnjih, kakor tudi inozemskih izvoznikov in uvoznikov. Prijavile so se že tudi prekmorske tvrdke, ki nameravajo osnovati v tem skladišču svoja konsignacijska skladišča kave, riža, usnja, volne itd.

Ustanovitev konsignacijskih skladišč bo interesom olajšano na ta način, da se dovoljuje na vse, v tem skladišču shranjeno tranzitno blago 12mesečni rekspedicijski rok, z upravičenjem do znižanih čl. eksportnih železniških tarif.

Uvoznikom in izvoznikom je s tem dana prilika, da lahko imajo svoje blago v skladišču tvrdke «Bohemia» po celo leto in pričakuje ugodno konjunkturo.

Bližnja pojasnila daje «Bohemia», mednarodna špeditorska družba d. d., podružnica Bratislava, Ružová ul. 11. Imenovana družba «Bohemia» ima že nad dve leti svojo podružnico tudi v Beogradu.

TRŽNA POROČILA.

Zagreb, 18. aprila. (Žita.) Promet še vedno slab. Koruza se ponuja po 1300 — 1330 K, pšenica 1700 — 1750 K. Rž se trži po 1400 — 1450 K. Srbski ječmen notira 1250 — 1300 K. Oves se ponuja po 1150 — 1200 K, moka št. 0 z vrečami pa po 2400 — 2500 K vse za 100 kg. Cene pariteta vtovarna postaja.

Budimpešta, 13. aprila. (Žito.) Za 100 kg v madž. kronah. Pšenica 3050 — 3100 s postaje, rž 2300 pariteta Budimpešta, koruza 2850 — 2900 s postaje, oves 2400 — 2375 s postaje, ječmen 2400 — 2600 s postaje.

Budimpešta, 13. aprila. (Živina.) Cene v madžarskih kronah za kg žive teže. Voli I. 85 — 100, II. 50 — 65, III. 35 — 45, krave I. 80 — 90, II. 40 — 50, bikli I. 80 — 90, II. 40 — 60. Cene so padle. Svinje z veleposestev I. 138 — 140, stare 130 — 134, z dežele I. 130 — 134, stare 100 — 105, lahke 90 — 100.

Milan, 14. aprila. (Živina.) Cene v li-rah za kg žive teže. Voli I. 555, II. 505, III. 4, krave I. 515, II. 425, III. 3, bikli I. 510, II. 460, teleta I. 755, II. 630, III. 550.

— Vprašanje povišanja sladkorih monopolskih taksa. Iz Beograda poročajo: V upravi državnih monopolov se pretresa vprašanje o povišanju monopolne takse na sladkor. Po nekem predlogu bi se imela povečati taksa za 100 odst.

— Za direktno železniško zvezo med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Koncem maja se bo vršila med našimi in češkoslovaškimi delegati prometnega ministrstva konferenca v svrhu vspostave direktne zveze med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Ker bi direktna zveza morala iti preko madžarskega ozemlja, so k konferenci pozvani tudi madžarski delegati. Konferenca se bo vršila najbrže v Češkoslovaški.

— Velik del vagonov se popravlja doma. Ministrstvo za promet je dodelilo Brodski tvornici vagonov 2500 vagonov v popravilo.

— Zamenjava grških bankovcev v naši državi. Iz Beograda poročajo: Državljani SHS, ki imajo grške bankovce, naj se javijo pri grškem poslanstvu ali konzulatu zaradi zamenjave denarja, ker se do 8. maja vzamejo iz prometa dose-
dovanje drahme. To morajo napraviti tudi oni, ki imajo zahteve v Grčiji.

— Dobava lokomotiv iz Madžarske. Iz Beograda poročajo: Sporazum z mednarodno komisijo za dobavo lokomotiv iz Madžarske je popolnoma dosežen.

— Knjiga za preračunavanje vseh vrst obsegov, površin in vsebin z M-mero in z metrom ter tekočin v nepopolnih vodovodnih tečilih sodih in valjih. Knjigo je sestavil in založil Alojzij Remec, podpredsednik finančne kontrole v Podčetrku. S pomočjo te knjige si lahko vsakdo hitro izračuna prostornino vsakovrstnih posod, površin parcel, koliko se v kakšni posodi še nahaja tekočine, živo te-
žo živine brez tehtnice. Knjiga vsebuje tri tabele in natančen pouk za uporabo. Razen tega so v knjigi pojasnili geometričnih računov in računov z vlomki.

Knjig še ni več mnogo v zalogi. Naroči se na naslov: Alojzij Remec, podpredsednik finančne kontrole v Podčetrku, Stajersko. Cena 40 kron. Knjigo je priporočati zlasti obrtnikom.

Zrebanje posojila iz leta 1895. Včeraj dopoldne se je vršilo v Beogradu zrebanje posojila iz leta 1895. Amortiziranih je bilo 1922 komadov obveznic za 4 odst. s 96 serijami, vsaka serija po 20 števil.

— Valutni problem pred genovsko konferenco. Podkomisija za finance se je dne 18. aprila 1922 dopoldne bavila z valutnim vprašanjem. Predsednik, angleški finančni minister Horne, je predlagal, naj se osnuje centralni organ, pri katerem naj bi se deponirale vse tuje devize in s katerim bi se ome-
lile velike valutne izpremembe. Po daljši debati se je sklenilo, odstopiti ta predlog posebnemu komiteju.

— Omejitev izvoza živine iz Madžarske. Vseled porasta cen mesa v Madžarski je prehranjevalni minister sklenil, da se omeji izvoz živine iz Madžarske. Razen tega se misli na popolno zabrano izvoza živine za nekaj časa.

— Izvoz madžarskega vina v Slovaško zabranjen. Češkoslovaška je od dne 1. aprila do nadaljnjega zabranila uvoz madžarskih vin v Slovaško.

— Setev riža v Italiji. V Italiji je letos posejanega s rižom 32 milijonov hektarjev polja, to je za 8 in pol odst. več, nego lani.

— Grška trgovinska bilanca 1921. Grčija je izvozila v letu 1920 blaga za 664.112.647 drahm, a leta 1921 za vsoto 816.991.190 drahm. Izvoz se je torej povečal za 152.878.543 drahm. Uvozila pa je v letu 1920 za 2.131.086.312 drahm blaga, a v l. 1921 za 1.673.619.410 drahm. Uvoz je torej padel za 457 milijonov drahm. Navzile zboljšanja trgovinske bilance pa se nahaja Grška v težkem ekonomskem položaju in se za tekoče leto zopet pričakuje poslabšanje trgovinske bilance.

— Sejem v Niznem Novgorodu. Iz Moskve poročajo: Najvišji gospodarski svet je sklenil, sestaviti stalno komisijo za sejem v Niznem Novgorodu. Na tem sejmu se namerava dovoliti privatna trgovina v najširšem obsegu. Državna banka bo podpirala sejem z dovoljitvijo kreditov. Denarna nakazila na inozemstvo se bodo sprejemala od državne banke izključno v tuji valuti.

— Kovani denar v Rusiji. Kakor poročajo listi, je začela sovjetska vlada iz zaplenjenih carskih dragocenosti kovati zlati in srebrni denar.

— Zetev bombaža 1921. Po poročilu mednarodnega poljedelskega zavoda v Rimu je cenjena svetovna zetev bombaža v letu 1921 na 7.85 milijona metrskih stotov proti 6.58 milijona v letu 1920 in proti 7.58 milijona v povprečnosti 1915 do 1919.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 25 — 26.25, Bukarešt 61 — 62, Milan 410.50 — 415, London 338 — 340, Newyork 76 — 77.50, Pariz 700 — 710, Praga 154 — 155, Švica 1475 — 1485, Dunaj 0.99 — 1.005, Budimpešta 9.50 — 9.85, Varšava 2.25, valute: dolar 74 — 74.75, avstrij. krone 1.025, 20 K v zlatu 225, franki 695 — 700 napoleon 225, leji 5750 — 59, lire 405 — 413. Banka za Primorje 165. Trg. obrtna banka 61. Brodska banka 93 — 95. Hrvats. eskomptna banka 195 — 197. Jadranska banka 282.50. Jugoslovenska banka 121.50 — 122.50. Ljub. kreditna banka 245 — 250. Slavenska banka 120 — 121. Praštediona 1250 — 1254. Rečka pučka banka 110 — 112.50. Slov. eskomptna banka 160. Srpska banka 184 — 185. Eksploatacija drva 145. Dubrov. parobrodna družba 400. Goranin 165. Narodna žumska industrija 130 — 137.50. Našička industrija drva 124 — 124.50. Gutman 332 — 335. Slavonija 130 — 135. Union 700 — 734. Ljub. strojne tovarne 210. Trbov. premogokopna družba 264.

Beograd, devize: Berlin 26.50 — 26.80, Pešta 10, Rim 410, London 336, Pariz 706 — 710, Praga 154, Švica 1490, Dunaj 1.

Dunajska borza včeraj ni poslovala. Praga, devize: Berlin 16.67 — 17.07, Curih 975 — 979, Milan 272.50 — 274.50, Pariz 465 — 467, London 221.12 — 223.12, Newyork 50 — 50.60, Beograd 65 — 66, Sofja 34.35 — 35.15, Dunaj 0.55 — 0.75, Varšava 1.24 — 1.44, Budimpešta 6.08 — 6.48, valute: marke 16.67 — 17.07, švic. franki 970.50 — 974.50, lire 269.50 — 271.50, franki 462 — 464, funti 220.12 — 222.12, dolar 49.75 — 50.50, dinar 64 — 66, levi 33.10 — 33.90, avstrij. krone 0.60 — 0.80, poljske marke 1.24 — 1.44, mad. krone 6.08 — 6.48.

Curih, devize: Berlin 1.74, Newyork 5.14, London 22.69, Pariz 47.62, Milan 27.85, Praga 10.15, Budimpešta 0.65, Zagreb 1.67, Dunaj 0.064, Žigovane 0.066, Varšava 0.14. Berlin, devize: Rim 1583 — 1587, London 1285 — 1289, Newyork 291.13 — 291.87, Pariz 2701.60 — 2708.10, Curih 5662.90 — 5667.10, Dunaj 3.83 — 3.92, Praga 585.25 — 586.25, Budimpešta 36.45 — 36.55, Zagreb 94, Sofja 206.20 — 206.80.

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

«Vojaki, počakajte trenutek,» pravi adjutant. «Popeljeje staro kralja.»

«Kralja?» se preplašijo in snamejo šajkače. Začuden pogledujejo utrjenega starca, ki se opira kraj ceste na palico. «Da, da kralja,» jim odgovori kronani stari, kakor bi hotel potrditi adjutantove besede.

«Gospodar, ne bo prijetno, trdo je na vozu,» se opravičuje vodnik volov.

«In tebi ni neprijetno, ne trdo, kadar sedeš na voz?» ga vpraša kralj.

«Zame, hm, to je nekaj drugega.»

«Isto je, kaj bi, če moreš ti, morem tudi jaz. Pomagaj mi, da sedem.»

«Čakaj, da ti kaj podložim,» pravi tretjepozivnik, zvije dvakrat trikrat plahito, s katero se je ogrnil in podloži kralju.

Adjutant vzdigne s svojimi močnimi rokami kralja na voz in voli krenejo zopet naprej med množico, ki je pregrnila cesto. Stari vojaki so poznali svojega kralja, se mu umikali, toda množica mladih rekrutov, noseča municijo iz Kruševca, je hodila mimo, ne da bi vedela zanj.

«Kako, otroci, ali gre?» jih vpraša kralj.

«Gre, čiča, gre,» odgovarjajo rekruti, katerih mladost še ni potrla in zrušila.

Tretjepozivnika, vodeča vole sta se kar na mah spremeni. Zbočenih prsi, sta prav junaško in vojaško korakala poleg voza, kakor bi hotela reči: «Vidiš, kaj nama je bog dodelil v tej nezgodi, da čuvava in voziva kralja.» Instinktivno čutila, da jima je usoda s tem doživljajem podelila nenavadni dogodek, ki je postal pozneje pač najizrazitejša slika vse srbske tragedije. Ta doživljaj bo gotovo navdušil največje duhove tega sveta, da mu posvetijo svoje pero in svoje čopiče.

Zdaj se smatra za ožjimi kraljevim spremljevalcem, ki se morajo brigati zanj. Spetoma mu po domače sprožita:

«Kako sedi, gospodar?»

«Pazi gospodar! tukaj je izvožena cesta.»

Enako odzdravljata vsem, ki snemajo pred kraljem svoja pokrivala in posebno nežno se obnašata napram živini.

«No, daj voliček, daj! Bomo malo potegnili. Klanec je. Dobro nam.»

«Ti, levo živinče je slabo,» pripomni kralj.

«Kaj hočeš. Vidiš gospodar trpi kakor mi.»

Pot je dolga, utrujen, boleče rečeno leze se, ne pa hodi. Pešci se še nekako prerivajo, toda dolga vrsta voz se ne prestopa ustavlja, stoji dolgo časa, dokler se spredaj zopet ne pomaknejo dalje. Pri neki priliki se pojavi vojaški fotograf in naravnata na kralja.

Starec pokliče adjutanta ter se mu bolno nasmehne.

«Se spominjaš slike Napoleonovega vračanja iz Moskve?»

«Veličanstvo, dobro se spominjam.»

«Vidiš, sedaj se dogaja v zgodovini zopet sličen prizor»

pokaže kralj na fotografa, ki je svoje delo dovršil.

Ko dospo v Blace, se pojavi nova neprijetnost. Pristopi poveljnik vsega spreveda in razodene povelje, da se mora v Blacih ustaviti s svojo kolono. Voz s kraljem istotako ne more dalje. Poveljnik je pričakoval, da bo kralj spremenil povelje, kar bi prav lahko storil. Toda kralj ni hotel uporabiti svoje kraljevske oblasti, ker star vojak ne bo nikdar kršil povelja. Stopi z voza in mirno pristavi. «Če je tako povelje, moramo slušati.»

Svojo pot nadaljuje peš, sedaj že trdno prepričan, da ne bo mogel zdržati. Adjutant se ozira na levo in desno, kje bi našel koga, da bi sprejel kralja na voz. Res, iztaknil je siromašen voziček, kjer človek ni vedel ali so konji ali kočijaš bednejši od voza. Konji so bili popolnoma utrjeni, na skeletih je visela razpeta koža, voz pa bi lahko služil samo za najlažje opravke; posebno siromašen je bil kočijaš. Ta voz je torej vozil srbskega kralja v Nemanino, Belo crkvo sedanjo Koršumlje.

Od tam zopet ni hotel dalje. Čul je o borbah v smeri Niš-Prokuplje in zahteval je, da ga peljejo na fronto. Dospevši v Prokuplje, si je ogledal fronto druge armade, Stepe Stepanova in videl je, kako je padel Leskovac. Na postojankah je ostal ves dan in je zapustil Skoplje, ko se je že oglašalo grmenje na mramorskih postojankah pri Nišu. Pol ure nato je zavzel sovražnik mesto.

Iz Koršumlje je preko Prepolca došel v Prištino.

Nastanil se je v hiši nekdanjega srbskega konzulata, v dolnem koncu mesta, kjer prihaja včetririnska cesta. Dvainsvet let je vihrala že pred osvoboditvijo srbske zastave na tem postopju. Z drugega nadstropja je segal pogled preko nizkih sosednih hišic, preko širokega polja tja do Šara in Karadaga in je objel vse tužno Kosovo. Čeprav njegove oči niso mogle vsega pregledati, se je dolgo zamudil pri oknu, da bi videl dim, ovtlajoč se Moravine vode in Sitnico.

«Tam se odločuje usoda mojega bednega naroda» je bolestno zašepetal kralj, odstopil od okna, ker ni mogel doseči

s svojimi oslabeleimi očmi kralja, kjer se dogaja ta velkanski in strašni čin.

Nič več ni bil oni stari kralj, ki je še pred letom dni, ko je bilo treba sprejeti odločilno borbo in izgnati sovražnika iz zemlje, stopil v rove in zagrabil puško. Ni še leto, odkar se je pojavil med svojo vojsko na belem konju in je nastopil med njimi, kakor «človek iz naroda», ki razbije sovražnikovo poplavo, odreši Srbijo, kakor govori prorokba. Sedaj je sedel na stolu zlomljen, upognjen stari, brez vsake vere v usodo svojega naroda. Sem in tja je dvignil glavo, pa mu je zopet padla na prsi. Globoka tišina in mir sta vladala v prostorih, ker nihče ni hotel vznemirjati zamišljenega kralja. Kdo bi v teh trenutkih še bolj paral dušo tega nesrečnika, kdo bi ne pojmlil strasti njegove bolezni. Edino domači otroci, brez vsakega pojma o trpljenju so naenkrat krčevito zajokali, začuvši, da se pod njihovo streho nahaja srbski kralj.

«Mi hočemo videti kralja» so plakali.

Starec je čul njih prošnjo, vstal in sam odprl vrata.

«Pustite jih k meni, pustite jih k meni» je zaklical. Njegov blede svečeniški obraz, bolezne in utrjene oči, tihi in blagi glas vse je sličilo v tem trenutku besedam Boga človeka.

«Pustite otroke k meni.»

Posadil jih je na kolena, poljuboval jim lase in grenke solze so kapale po licu.

Bog zna, če je v tem času občutil, da sedi na njegovem kolenu pokolenje, katerega ramena bodo nosila vse težke in slabe posledice teh dogodkov. Bog zna, ali je mislil na to, da postane ta strašni dogodek lahko epična pesem ali pa zločin, težak in krvav zločin. Njegova beseda zadrhti, zasloli se oko.

«Poglejte, otroci, dobro pogledajte. Poslednjič vidite svojega kralja.»

Te starčeve solze so skalile otroško radost, gledajoče iz bližine svojega kralja. Nedolžni otroci si ne morejo predstavljati, da tudi kralj joče; slikajo si ga vedno srečnega in zadovoljnega. Razočarani vprašajo:

«Kam boš pa ti šel?»

«Jaz? Tja, kamor je odšlo toliko mojih vojakov.»

Strašni prizor je izvalil starim, stoječim ob strani, solze v oči.

«In mi ne bomo imeli kralja?» je vzklikala deca v sladki naivnosti ter še huje rezala kraljevo dušo.

«Boste, boste» pravi kralj. Mladega kralja boste imeli, ki vas ljubi, kakor vi njega.»

(Dalje prihodnjič.)

Objave

* *Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani.* Skupna pevska vaja in važen razgovor se vrši, danes v četrtek dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer. V petek, dne 21. t. m. se sestane polnoštevilni zbor pred deželnim muzejem v koncertnih oblekah v svrhu fotografiranja ob četrta na 7. zvečer. Točno Odbor.

* *Četrto javno predavanje Zvonimira Bernata,* glavnega urednika «Napreja»: «Idealizem in materializem». Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 21. aprila 1922. Velika dvorana «Mestnega doma» v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din, v II. — VI. vrsti po 2 Din, v VII. — X. vrsti po 1 Din. Stojišče 50 par.

* *Gozdarsko društvo v likvidaciji* vabi vse člane in prijatelje na redni občni zbor, ob enem ustanovni zbor Podružnice Jugoslovenskega šumarskega združenja, ki se bo vršil dne 4. maja 1922. ob 10. uri 30 min. v «Narodnem domu» v Mariboru. Dne 5. maja bo izlet v okolič Maribora in na Pohorje. Natančnejši podatki so razvidni iz aprilske številke «Šumarskega lista». Odbor.

* *5. redni občni zbor jugoslovenskih akademikov v Mariboru* se vrši v nedeljo 24. t. m. ob 8. uri zjutraj v mali dvorani Narodnega doma s sledečim dnevnim redom: 1.) Odobritev zapisnikov zadnjih treh občnih zborov; 2.) Poročilo odbora; 3.) Poročilo preglednikov; 4.) Sprememba pravil; 5.) Sprejetje programa; 6.) Potrditev poslovnika; 7.) Sklepanje o pristopu k «Centralnemu tajnistvu»; 8.) Sklepanje o «Prosveti»; 9.) Slučajnosti; 10.) Volitve: Udeležba članov je obvezna, ustanovni člani se k udeležbi vljudo vabijo. Na predvečer se vrši v «Novi pivarni» (Halbindl) prijaateljski sestanek starešin bratskih akad. društev in aktivnih članov društva. V nedeljo popoldne se pa vrši čajanka drušvenih članov.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

PROROKOVANJE BODOČNOSTI.

Neka francoska revija je otvorila anketo o vprašanju, ali se more proročevati bodočnost. Odgovor so poslali tudi številni učenjaki, vendar pa si njihova naziranja močno nasprotujejo. Nekateri odločno odklanjajo to možnost, drugi zopet navajajo deloma že poznane deloma popolnoma nove slučaje o posrečenih proročevanjih. Tako je neki človek točno navedel dan in uro, kead bo umrl. Zdravniki so vedeli za njegovo proročbo in so zato vsak dan zapisovali njegovo stanje. Bilo je to maja 1914., ko je neki Dencausse izjavil, da bo umrl še pred zimo. Dne 24. oktobra je izjavil odločno: «Umrli bom o Vseh svetih». Štiri dni kasneje ga je napadla lahka slabost, nakar je pove-

dal, da bo umrl 1. novembra točno ob dvanajstih ponoči. Dne 1. novembra je ob pol 12. uri še vprašal svojo ženo, koliko je ura. Žena je vedela za njegovo proročevanje in ga je hotela zato prevarati. Odgovorila mu je namreč, da je že dve uri čez polnoč. Toda on se ni dal preslepiti. Točno o polnoči se je obrnil k zidu in ko je ura pričela biti, je pokazal z roko nanjo. Ko je odbila dvanajst, mu je roka nenadoma omahnila in bil je mrtev. Dosegel je 76 let.

Mnogo proročevanj je bilo zlasti pred izbruhom svetovne vojne. Najbolj znana je proročba iz neke vasi na Francoskem, ki pravi, da se bo Francija v zvezi s svojimi zavezniki zapletla v svetovno vojno in zmaga, kar se je tudi v resnici zgodilo.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 5 Din, vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglaš, doplačevanja, ne prilaščajo do 20 besedi 5 Din, vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Plače se aspre. (Lahko tudi v anekah.) Ne sprejema se odgovorja to, ako je vprašanje priložena oznaka se odgovor.

Službe

Poslovedja, 1106
sedaj vođa večje trdko na deželi, želi s 1. junijem ali po dogovoru nastopiti enako mesto. Cenjene dopise pod «Marljivost» na upr. «Jutra».

Absolvent 4/1061
više strojne šole s prakso, išče službe pri strojnem ali elektrotehničnem podjetju. — Ponudb. pod «Tehnika» na mariborsko podružnico «Jutra» 4.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sodiarje i. t. d. priporoča trdko

A. & E. Skaberné,
Ljubljana, Mestni trg 18.

Korespondentinja

zmožna slovenske in nemške stenografije s prakso se išče za večje tovarniško podjetje v Ljubljani. Ponudbe na upravo «Jutra» pod št. 52/a.

Prodaj

Stroj 2001
za cementno strešno zrezno opeko izdelovati, skoraj nov, se proda. Več se zve pri zid. mojstru Jurju Ferencu v Trbovljah.

Otroška postelj,

prav dobro ohranjena, s mrežo in predalom se proda. Ogl-da se jo lahko od 18. t. m. dalje. Naslov pove uprava «Jutra».

Stanovanja

Delavsko stanovanje
se išče proti dobremu plačilu. Opravičal bi tudi posle hišnika. Pojasnila daje anonen družba Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 8. 1066

Dežne plašče

za dame in gospode v veliki izbiri priporoča trdko **A. & E. Skaberné,** Ljubljana, Mestni trg 10. 515/4

Zahvala.

Za presrčne dokaze sočutja in številne izraze sožalja ob prebriski izgubi ljubljenega moža, sina in brata, gospoda

Vitomira Sedora Jelenca

urednika «Jutra», pporučnika v rez., dobrovoljca s solunske fronte

za mnogobrojno in častno spremstvo na zadnji poti, za poklonjeno coetje izrekamo vsem najiskrenejšo in najtoplejšo zahvalo. Prav posebno se zahvaljujemo Vitomirovim vojnim tovarišem gg. dobrovoljcem, konzorciju «Jutra», Jugoslovanskemu novinarskemu združenju, sekcija Ljubljana, Komandi dravske divizijske oblasti za prireditev veličastnega pogreba, gg. pevcem in pevovodji g. Ferdinandu Juvancu za lepo petje, zastopnikom oseh uradov in oblasti, ki so spremili našega ljubljence k večnemu počitku. Vsem naša najiskrenejša zahvala.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1922.

Zalujoča rodbina Jelenčeva.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 19 aprila 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	761.5	4.3	bresvetra	megla	0.2
Ljubljana	14.	758.2	14.6	jug. zap.	oblačno	—
Ljubljana	21.	759.5	8.2	—	dež	—
Zagreb	7.	756.6	10.0	zapad	oblačno	3.0
Beograd	7.	757.7	9.0	jug. zap.	—	10.0
Unasj	7.	752.3	7.0	—	—	1.0
Praga	7.	—	—	—	—	—
Inoost	7.	759.8	5.0	bresvetra	oblačno	6.0

V Ljubljani barometer nestan., temper. norm. — Solace zahaja ob 5.07, zahaja ob 18.53.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I. čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

3013

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munsha ulica 19.

M. KUŠTRIN LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in na debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pnevmatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obrocev iz tovarne «WALTER MARTINY» Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obrocev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2.

Telefon št. 588.

Brzjavi: Kuštrin Ljubljana.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica št. 9. Telefon št. 133.

Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.